

Han gjorde det ingen vågade

Ingrid Carlberg vaknar upp ur sin 34:e narkos

Plötsligt stod han vid min sängkant, i träskor och oknäppt läkarrock. Det var tidigt på morgonen den 5 maj 1993. Överläkare Tommy Fuchs på Danderyds sjukhus kan inte ha hunnit med mer än en snabb genomgång denna hans första dag efter semestern. Men det räckte. Han hade redan fattat beslutet ingen annan vågade.

Jag minns att han hade något oväntat busigt i blicken, trots allvaret i situationen.

– Jaså, här ligger du. Det kan du inte göra förstår du väl. Om tre timmar ses vi på operationsbordet.

Och så glimten i de bruna ögonen. Vi skrattade faktiskt. För mig var det första gången på en evighet.

VI BEFANN OSS mitt i den svenska sjukvårdens dittills värsta kostnadskris. Den var intimt förknippad med det brutala stålbad som den svenska ekonomin genomgick under samma tid. Ett halvår tidigare hade Riksbanken tvingats höja räntan till 500 procent och i slutet av april hade finansminister Anne Wibble slagit till med ett sparpaket på 81 miljarder kronor.

De kommande åren förlorade var femte anställd i svensk sjukvård sina jobb. På Danderyds sjukhus skulle 1993 gå till historien som året då hela havet stormade.

Just en tidpunkt för en trettioettårig nybliven mamma att se döden i vitögat första gången.

Döden. Jag hade sett den i läkarnas panikartat flackande blickar. Jag hade hört den i sköterskornas ängsliga frågor, när de försökte möta mina djävulska smärttoppar eller forcera in en droppnål i mina trasiga blodkärl. Jag hade sett den på vårdbiträdenas bekymrat uppdragna axlar, när de rullade mig åt sidan, försiktigt som en porslinsdocka, för att byta mina lakan.

Mitt två veckor långa helvete på Danderyds sjukhus stavades höga febertoppar och kvinnoklinikens genom tiderna högsta infektionsvärden. Orsaken var alla så småningom klara över – en förlossningsskada som resulterat i en handbollsstor infekterad blodsamling i lilla bäckenet. Men lösningen lät som rysk roulette: ”Sticker vi hål på bölden för tidigt riskerar vi ditt liv, sticker vi inte hål spricker den förr eller senare och då är oddsen om möjligt ännu sämre.”

Ingen läkare vågade det första. Nu återstod det andra, verkade det som. Det började bli bråttom.

VID INSKRIVNINGEN PÅ akuten hade jag kallats ”tidigare väsentligen frisk patient med pälsdjursallergi”. Jag var mamma för första gången och Johanna, en månad, låg frisk och underbart söt på sin pappas bröst i sängen bredvid.

Men jag var också journalist och ledarskribent på Dagens Nyheter. Jag hade skrivit om krisen. Jag hade refererat de där ekonomerna, som delade in oss svenskar i närande och tärande. Jag hade stått på blåsiga torg och sett Ian Wachtmeister och Bert Karlsson hänfullt stapla ölbackar – ett litet torn för hjältarna i det privata näringslivet, ett besvärande högt för de tärande pösmunkarna i offentlig sektor.

De ”tärande”, det var sådana som Kätrin och Jeanette, sjuksköterskorna som hade vänt ut och in på sig själva för att hålla mig vid liv, plågade av obeslutsamheten hos avdelningsläkarna. De ”tärande”, det var sådana som biträdet Lotta, som ▶

NAMN Ingrid Carlberg.

YRKE Journalist och författare.

BOR I Österskär.

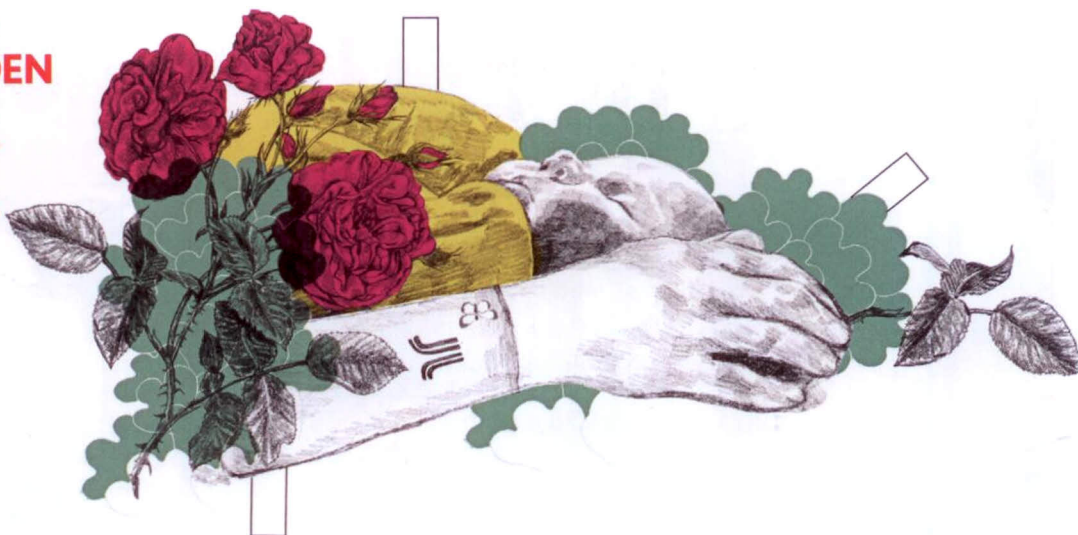
FAMILJ Gift med Pär Nuder, Döttrarna Johanna, 17 år, och Sara, 14 år.

FÖDD 1961 i Surahammar.

HAR SKRIVIT Bland annat August-nominerade *Pillret*, om striderna i psykiatri, *Makten över tanken*, om massmediesamhället, samt ungdomsromanen *Min bror Benjamin* och barnböckerna om *Rosalie*.

UTMÄRKELSER Svenska Psykiatriska föreningens kulturpris 2010, hedersdoktor vid Uppsala universitet 2010, Guldspaden 2008.

**"DÖDEN. JAG
HADE SETT DEN
I LÅKARNAS
PANIKARTAT
FLACKANDE
BLICKAR."**

hade baddat min panna och tömt mitt bäcken.

De "tärande", det var kirurgen Tommy Fuchs.

Hans mod och hans millimeterprecision den majmorgonen räddade mitt liv.

SEN ÅTERSTOD BARA den svåra vägen tillbaka. Ett helt år av upprepade operationer och ytterligare minst ett livshotande tillstånd låg framför mig. Men vad gjorde det? För mig fanns bara glädjen över att över huvud taget få möjligheten att gå den matchen.

Andra kliniker och andra specialistläkare tog över, men Tommy Fuchs släppte mig aldrig med blicken. En dag stod han återigen vid min sängkant. Jag hade just vaknat upp ur min 34:e narkos, efter en större bukoperation. Kritiskt skärskådade han mitt stora ärr.

– Det där ska jag snygga till, Ingrid. Nästa gång någon skär i dig ska det väl vara ett kejsarsnitt ändå, sa han.

– Du är inte klok, sa jag.

TIDEN GICK. Den svenska ekonomin började repa sig och så även jag. Budgetunderskottet blev aldrig större än 1993 års avgrunds djupa 250 miljarder kronor. Själv började jag vara hemma mer än på sjukhuset. Snart promenerade jag runt som en vanlig mamma, började jobba och hämtade på dagis.

Jag kände hur det växte, det mentala avståndet till min senaste narkos. Vid ett rutinbesök hos Tommy Fuchs halkade orden bara ur mig.

– Vad menade du den där gången, frågade jag dumt.

Han såg frågande på mig.

– Är ett andra barn verkligen en möjlighet? fortsatte jag.

Tommy lutade sig tillbaka och såg uppmuntrande på mig.

Han sa precis det jag ville höra, att risken för en upprepning var minimal. Han lovade att i så fall övervaka mig hela graviditeten.

NÅGRA MINUTER FÖRE åtta en tisdagsmorgon 1996 möttes vi återigen på operationsbordet. Den här gången var jag vaken och lycklig. Tommy hade grön operationsskjorta och samma träskor. Han hade avbrutit sin semester bara för det här.

En kort stund senare la mannen som räddade mitt liv en vacker, välskapt flicka på mitt bröst.

– Den du, den blir inte lätt att tas med, skämtade han bakom munskyddet när Sara började skrika.

Det ögonblicket glömmar jag aldrig.

Han lämnade oss där på britsen och försvann ut genom svängdörrarna i sin vita operationsmössa.

EFTERÅT HAR JAG försökt komma ihåg när jag träffade honom sista gången. Var det när jag sent omsider gav honom några foton från förlossningen? Eller var det när en sköterska tittade in och avslöjade hur barnsligt stolt han fortfarande var över att vi hade tackat honom i Saras födelseannons.

Men det enda jag minns är den fruktansvärda söndagsmorgon 1999 då jag läste hans dödsannons i tidningen.

Hjärtattack, fick jag veta sen. Väldigt plötsligt.

Ett mörkt moln svepte in och har inte lämnat mig sen dess.

Vad hjälpte det att näringslivet numera gick som tåget och statskassan svälde över alla bräddar? Vad hjälpte det att till och med landstingen verkade blomstra och Danderyds sjukhus öppnade sin barnakut igen?

För mig blev 1999 ett svart år i den svenska sjukvårdens historia.

Så outhärdligt tärande. ♦